

Nr 187.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förslag för väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson.

Under fonden för förslag till statsverket anvisade 1943 års riksdag (skrivelse nr 350) ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor till förslag för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förrådsfond.

I enlighet med riksdagens bemyndigande meddelade Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 beslut om förrådsfondens inrättande från den 1 juli 1943. Samma den 30 juni bemyndigade Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att

hos riksgäldskontoret, i mån av behov, lyfta nyssnämnda investeringsanslag att av styrelsen tillföras fonden såsom förlagskapital.

Vissa närmare bestämmelser om fonden meddelades genom beslut den 3 september 1943. Därvid föreskrev Kungl. Maj:t, att fonden skulle uppdelas å följande grupper, nämligen *dels* förrådsbyggnader m. m., *dels* centralförråd för vägmaskiner m. m., *dels* grustag m. m., *dels* ock effektförråd. Fonden skulle enligt beslutet bildas genom sammanförande till densamma av vägdistriktens tillgångar av nyssberörda slag. Till gruppen centralförråd för vägmaskiner m. m. skulle därjämte föras tillgångarna i styrelsens byggnadscentralförråd, för vilket disponerats ett under fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1940/41 anvisat reservationsanslag å 1 000 000 kronor till förslag för anskaffning av vägmaskiner m. m. Vägdistriktens tillgångar av effekter skulle föras till gruppen effektförråd allenast i den omfattning väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funne gott föreskriva. Till fonden skulle vidare såsom rörelsemedel föras dels de kontanta medel, banktillgodohavanden och fordringar, som staten övertog från vägdistriktet i samband med vägväsendets förstatligande, dels ock sådana medel, som kunde inflyta genom restindrivning av vägskatt eller genom efterbeskattning av vägdistrikt. Beträffande disponerandet av nämnda medel förklarade Kungl. Maj:t sig vilja framdeles, på förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, meddela beslut.

Genom beslut den 22 december 1943 förordnade Kungl. Maj:t, med ändring härutinnan av beslutet den 3 september 1943, att sådana medel, som kunde inflyta genom restindrivning av vägskatt eller genom efterbeskattning av vägdistrikt, skulle tillföras riksstatstiteln övriga diverse inkomster. Samtidigt bemyndigade Kungl. Maj:t — likaledes med ändring av beslutet den 3 september 1943 — väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att av de kontanta medel och tillgodohavanden, som övertogs från vägdistriktet i samband med vägväsendets förstatligande, taga i anspråk erforderliga belopp för gäldande av kostnaderna för såväl avvecklingen av vägdistriktens verksamhet som ock andra å vägdistriktet vid utgången av år 1943 vilande förpliktelser, med undantag dock för räntor och amorteringar å de lån, vilka i samband med förstatligandet övertogs från vägdistriktet. Samtidigt bemyndigades styrelsen att under tiden 1 januari—30 juni 1944 ombesörja förvaltningen av nämnda lån samt under samma tid av under händer varande medel bestrida till betalning förfallande räntor och amorteringar å dessa lån.

Vid anmälan av propositionen 1943: 224 framhöll jag, att vägdistriktens skulder i enlighet med vad 1942 års vägsakkunniga föreslagit borde övertagas av riksgäldskontoret. Med anledning härav borde å kapitalbudgeten anvisas ett anslag, som borde upptagas till belopp motsvarande vägdistriktens vid tidpunkten för övertagandet föreliggande sammanlagda skulder. Tillgångarna borde, framhöll jag, i anslutning härtill å förrådsfonden bokföras till samma nettovärde som anslaget å kapitalbudgeten.

Beträffande förrådsfondens kapital må här erinras, att det för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget av 10 000 000 kronor avvägdes med hänsyn till att vissa kontanta belopp beräknades bli tillförda förrådsfonden. Vid be-

stämmandet av anslagets storlek förutsattes vidare, att en närmare prövning av fondens kapital skulle ske, sedan överblick vunnits rörande de tillgångar, som komme att tillföras fonden, och beträffande dess behov av förlagsmedel.

Storleken av vägdistriktens tillgångar och skulder den 1 januari 1944 kunde vid tidpunkten för framläggandet av propositionen 1943: 224 icke närmare angivas. Det förutsattes därför, att med framläggandet av ett slutgiltigt förslag till budgetmässig reglering av hithörande frågor skulle anstå till innevarande års riksdag.

Ej heller vid tiden för framläggandet av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag förelåg material för beräkning av vägdistriktens skulder. Kungl. Maj:t föreslog därför riksdagen (Kapitalbudgeten: bil. 4, punkten 54) att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till Förslag för väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond för budgetåret 1944/45 beräkna ett investeringsanslag av 40 000 000 kronor. Beräkningen av medelsbehovet grundade sig på en inom väg- och vattenbyggnadstyrelsen upprättad promemoria, vari följande belopp preliminärt angivits erforderliga, nämligen 34 000 000 kronor för reglering av vägdistriktens skulder, 2 000 000 för investering i byggnader samt 4 000 000 kronor för övertagande av maskiner m. m., som nu disponeras av styrelsens hamnbyrå samt järnvägs- och luftfartsbyrå men som ansetts böra överföras till den gemensamma förrådsfonden.

I skrivelse den 25 januari 1944 har nu *väg- och vattenbyggnadstyrelsen* framlagt förslag till definitiva medelsäskanden för nästa budgetår med avseende å förrådsfondens kapitalbehov.

Beträffande frågan om övertagande av vägdistriktens skulder upplyser styrelsen därvid till en början, att vägdistriktens sammanlagda låneskuld per den 31 december 1943 enligt av vägdistrikten lämnade uppgifter utgjorde drygt 38,8 miljoner kronor. I vissa fall hade emellertid kunnat konstateras, att den av vägdistrikt uppgivna låneskulden icke helt överensstämde med de uppgifter, som erhållits från långivare till distrikten. Det vore möjligt, att förhållandet kunde vara detsamma i ytterligare några fall, där fullständiga uppgifter ännu ej erhållits från långivarna. Med hänsyn härtill kunde det av vägdistrikten angivna beloppet vara något för lågt, varför anslag för täckande av vägdistriktens skulder borde anvisas med 40 000 000 kronor.

Styrelsen upptager här efter frågan om behovet av *nybyggnader m. m. för vägväsendet*.

Härom anför styrelsen.

Någon nybyggnad för vägväsendet av garage, verkstads- eller förrådsbyggnader har icke varit avsedd att till en början äga rum. På grundval av den inventering av vägdistriktens tillgångar, som verkställets, torde man emellertid redan nu kunna draga den slutsatsen, att en viss nybyggnad är erforderlig. I vissa delar av landet äro nämligen utrymmena otillräckliga för att nöjaktigt kunna förvara förråd och maskiner. På de platser, där förhyrning av lokaler låter sig göra, står denna väg öppen som ett provisorium. På andra

ställen med otillräckliga egna utrymmen torde emellertid icke föreligga möjlighet att förhyra erforderliga lokaler för att kunna förvara exempelvis maskiner inomhus. Med hänsyn till de stora värden, som maskiner ofta representera, och till det förhållandet, att en ersättningsanskaffning under nuvarande förhållanden icke är möjlig annat än i begränsad omfattning, synes det vara en angelägenhet av största vikt att på de platser, där annan möjlighet ej står till buds, kunna få uppföra egna nybyggnader.

Antalet platser, där behov föreligger att inom närmaste tiden uppföra sådana byggnader, har preliminärt beräknats till 45. På 20 av dessa platser äro förhållandena sådana, att det är oundgängligt att redan under nästa budgetår uppföra garage- och förrådsbyggnader. Byggnadskostnaden för dessa 20 anläggningar kan uppskattas till 2 000 000 kronor. Ifrågavarande belopp bör tillförsäkras fonden genom anvisning av nytt anslag. Återstående 25 anläggningar äro avsedda att uppföras efter Kungl. Maj:ts medgivande i den mån de tillgångar i form av kontanter och liknande, som tillföras fonden från vägdistrikten, lämna möjlighet därtill eller ytterligare anslag kunna komma att anvisas för ändamålet.

Redan vunnen erfarenhet har vidare givit vid handen, att det för fortsättandet av driften av i det allmänna vägnätet ingående färjförbindelser eller för ernående av en ur ekonomisk synpunkt godtagbar överenskommelse angående skötseln av sådana förbindelser, i vissa fall är erforderligt att förvärva resp. uppföra färjvaktboställen. Antalet sådana boställen, som behöva anskaffas, kan icke ännu helt överblickas men uppskattas till ett tiotal. Motsvarande kosnad beräknas till 200 000 kronor. Då det är angeläget att hithörande frågor snarast bliva ordnade, bör sistnämnda belopp göras tillgängligt snarast möjligt.

I anslutning till det anförda finner styrelsen, att för väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond bör för investering i byggnader upptagas ett anslag å kapitalbudgeten av 2 200 000 kronor.

Av en skrivelse från styrelsen till investeringsutredningen av den 21 februari 1944 inhämtas, att kostnaden för de 25 byggnader, som styrelsen planerat att uppföra med anlitande av vägdistriktens kontanta medel, av styrelsen beräknats till omkring 2 500 000 kronor.

Medelsbehovet för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens byggnadsprogram skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar uppgå till (2 200 000 + 2 500 000) 4 700 000 kronor, varav 2 200 000 kronor skulle anvisas för budgetåret 1944/45 samt återstoden eller 2 500 000 kronor bestridas med anlitande av från vägdistrikten överlämnade kontanta medel eller genom anvisande framdeles av ytterligare anslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlägger härefter förslag om att styrelsens förrådsorganisation, som för närvarande omfattar endast vägväsendet, måtte utvidgas till att avse samtliga styrelsens verksamhetsgrenar. Detta innebär, att de särskilda förrådsrörelser, som sammanhånga med hamnbyråns samt järnvägs- och luftfartsbyråns verksamhet, skulle införlivas med förrådsfonden. Styrelsen erinrar, att förslag härom framlagts av 1942 års vägsakkunniga, vilka vidare framhållit, att överflyttningen borde ske vid ett budgetårsskifte.

Styrelsen upplyser vidare, att i hamnbyråns samt järnvägs- och luftfarts-

byråns förråd inginge fastigheter, byggnader, motorfordon och maskiner av det slag, som borde bokföras under väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond. Vid bedrivandet av byggnadsverksamhet i egen regi av de båda byråerna hade av medel, som ställts till styrelsens förfogande för utförande av beslutade arbeten, tagits i anspråk erforderliga belopp för anskaffning och underhåll av maskiner m. m. Vid fördelningen av kostnaderna hade tillämpats olika förfaringssätt.

Beträffande *hamnbyråns* materiel meddelar styrelsen följande.

Medel till hamnbyråns byggnadsverksamhet hava regelmässigt utgått från de under riksstatens sjätte huvudtitel under rubriken hamnar och farleder uppförda anslagen samt från det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering och andra till bekämpande av arbetslösheten tidigare anvisade anslag. Under de närmast förflutna budgetåren har hamnbyråns byggnadsorganisation vidare utnyttjats för utförande av en del av krisförhållandena betingade arbeten. Kostnaderna härför hava väsentligen bestritts från under nionde huvudtiteln beviljade anslag till anordnande av vissa farleder och från å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket anvisade anslag till oljelagringsanläggningar.

Medel från nu nämnda anslag hava ställts till förfogande antingen på sådant sätt, att Kungl. Maj:t anvisat begränsade belopp för varje särskilt byggnadsföretag, eller så, att Kungl. Maj:t godkänt uppgjord plan för dispositionen av anslaget i dess helhet. Det senare förfaringssättet har tillämpats beträffande anslagen till oljelagringsanläggningar. Vad särskilt angår anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering har Kungl. Maj:t i viss utsträckning delegerat beslutanderätten till statens arbetsmarknadskommision.

Av det för varje byggnadsföretag till förfogande ställda beloppet har hamnbyrån i regel tagit viss del i anspråk för anskaffning och underhåll av maskiner m. m. För muddringsattiralj har hyra debiterats efter en särskild av byrån fastställd taxa. Det för maskinanskaffningen m. m. avsedda beloppet har överförs till en särskild diversemedelstitel, benämnd »Hamnbyråns inventarier». Kostnaderna för anskaffning och större reparationer av maskiner m. m. — mindre reparationer hava bekostats av respektive arbetsföretag — hava sedan bestritts med anlitan de av nyssnämnda titel, som även tillgodo-förts de olika byggnadsföretagen debiterad hyra för utnyttjandet av muddringsattiralj. För oljelagringsanläggningarnas del har efter slutförandet av respektive företag kostnaden för arbetsmaskiner beräknats. Denna har i efterskott täckts från de för anläggningarna anvisade medlen.

I vissa fall har inköpskostnaden för maskiner direkt påförts vederbörande byggnadsföretag.

Medel hava dessutom ställts till förfogande för särskild materielanskaffning. Sålunda anvisades från det under fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1933/34 uppförda anslaget till statsbeställningar (Ufk. IV. 1) ett belopp av 178 300 kronor till inköp av materiel för muddringsarbeten och från det under sjätte huvudtiteln för budgetåret 1942/43 uppförda anslaget till förvärv av mudderverk (VI. B. 25) ett belopp av 700 000 kronor.

Härutöver må särskilt nämnas, att hamnbyrån förvaltar förråds- och verkstadsfastigheter i Lysekil, som inköpts med anlitan de av det å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget till förvärv för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkning av fastigheter i Lysekil.

Med avseende å formerna för *järnvägs- och luftfartsbyråns* förrådsrörelse har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat följande.

Järnvägs- och luftfartsbyrån har vid inköp av maskiner m. m. till flygplatsanläggningar icke, såsom i regel hamnbyrån gjort, belastat någon gemensam hjälptitel utan låtit anskaffningskostnaden direkt träffa det byggnadsföretag, för vilket maskinanskaffningen varit av behovet påkallad. Efter företagens färdigställande hava de sålunda anskaffade maskinerna utnyttjats för respektive flygplatser underhåll och drift. I några fall hava maskiner överlåtits till nytt byggnadsföretag, varvid ersättning för maskinens beräknade värde vid överlåtelsestillfället tillgodoförts det överlåtande företaget.

Huvudparten av för byggnadsverksamheten erforderliga maskiner har förvärvats med anlitan- de av å kapitalbudgeten under luftfartsfonden anvisade anslag till byggande och förbättring av flygplatser. Kungl. Maj:t har genom beslut den 31 juli 1942 och den 17 juni 1943 anvisat 60 000 respektive 80 000 kronor från förenämnda anslag för anskaffning av maskiner till Göteborg-Torslanda flygplats och vissa hjälpflygplatser. I några fall hava för underhåll och drift av luftfartsledningarnas anläggningar maskiner, huvudsakligen bilar, anskaffats med medel, som utgått från den å luftfartsfondens stat upptagna utgiftsposten till underhåll och komplettering av belysningsanläggningar, byggnader och flygfält.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller, att ett överförande av maskiner m. m., som nu förvaltades av hamnbyrån samt järnvägs- och luftfartsbyrån, till redovisning å förrådsfonden syntes erbjuda vissa fördelar. Då under förrådsfonden redan förut förvaltades den till vägväsendets förfogande stående maskinparken, syntes sådana maskiner, som gemensamt kunde användas av väg-, hamn- och luftfartsbyggnadsföretag, kunna utnyttjas i högre grad än vad med hittills gällande organisation vore möjligt, vilket också komme att innebära, att den samlade maskinparken vid ifrågasatt redovisningsform borde kunna hållas mindre än vid delad förvaltning. Vidare komme vid bestämmandet av den hyra, som skulle belasta respektive byggnadsföretag inom styrelsens skilda verksamhetsgrenar, samma normer att tillämpas. Slutligen komme, fortsätter styrelsen, de ej obetydliga värden, som hamnbyråns och järnvägs- och luftfartsbyråns maskiner representerade, att utgöra en för statsverket bokförd tillgång.

Styrelsen, som i ämnet samrått med riksräkenskapsverket, har beträffande övertagandet och redovisningen av ifrågavarande förrådseffekter framlagt förslag av följande innebörd.

Vid ordnandet av här avsedd redovisning synes frågan, om förrådsfonden skall lämna någon ersättning för övertagna maskiner, i första hand böra upptagas till prövning. Ersättning torde böra utgå, då maskin anskaffats med anlitan- de av ett kapitalbudgetanslag. Då maskinen anskaffats för medel, som utgått från driftbudgeten, synes ersättning däremot icke behöva utgå. I sådant fall torde det emellertid uppkomma svårigheter för sådana hamnbyråns byggnadsföretag, som redan belastats med den beräknade maskinkostnaden och som icke äro färdigställda vid tidpunkten för maskinernas överförande till förrådsfonden, då dessa företag dels fått ersätta den i del föregående omnämnda diversemedelstiteln för den beräknade maskinkostnaden och dels för tiden efter övertagandet komma att belastas med till förrådsfonden utgående ersättning för på dem belöpande verklig maskinkostnad.

För undvikande av sådana olägenheter böra dessa företag återfå det belopp, som de erlagt till diversemedelstiteln, med avdrag för vad som kan anses utgöra den verkliga maskinkostnaden för tiden fram till övertagandet. Skulle härvid underskott å diversemedelstiteln uppstå, synes detta böra täckas från förrådsfonden. Uppstår däremot överskott, bör detta tillgodoföras inkomsttiteln A. IV. 5, Övriga diverse inkomster. I de fall inköpskostnaden för maskiner direkt påförts icke avslutade byggnadsföretag, bör ersättning från förrådsfonden utgå med belopp motsvarande det värde maskinerna efter avskrivning kunna anses äga vid övertagandet. För oljelagringsanläggningarnas del behöver varken ersättning från förrådsfonden eller återbetalning från diversemedelstiteln tillgripas, eftersom dessa arbeten belastats med den på respektive företag belöpande slutliga maskinkostnaden.

Anslaget till byggande och förbättring av flygplatser torde genomgående böra erhålla ersättning från förrådsfonden för med detta anslag inköpta maskiner. Ersättningsbeloppen för avslutade byggnadsföretag böra omedelbart återlevereras till riksgäldskontoret.

De av hamnbyrån förvaltade förråds- och verkstadsbyggnaderna i Lysekil, vilka nu äro bokförda såsom tillgång å fonden för förslag till statsverket, böra i enlighet med vad som förutsattes i proposition nr 163 till 1943 års lagtima riksdag överföras från nyssnämnda fond till förrådsfonden. Detta förfaringsätt kan däremot icke tillämpas beträffande förenämnda belopp av 178 300 kronor, som anvisats till inköp av material för muddringsarbeten från det under fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1933/34 anvisade anslaget till statsbeställningar, enär detta värde direkt avskrivits med anlåtande av det för budgetåret 1936/37 anvisade anslaget till avskrivning av till allmänna arbeten m. m. anvisat lånekapital (Ufk. VIII. B. 3.). I de fall, då enligt vad ovan sägs ersättning skall utgå, bör denna bestridas av förlagsmedel och till belopp, som motsvarar den vid övertagandet icke avskrivna delen av maskinernas anskaffningsvärden. I övriga fall åter torde de övertagna maskinernas m. m. värden böra upptagas såsom tillgång å förrådsfonden, varvid motsvarande belopp bör tilläggas fondens värdeminskningsskonto.

Vad beträffar den för hamnbyråns inventarier upplagda diversemedelstiteln synes, såvitt nu kan bedömas, något underskott å denna per den 1 juli 1944 icke behöva förutsättas. För övertagande vid denna tidpunkt av maskiner, som äro direkt förda på icke avslutade byggnadsföretag i hamnbyråns regi, skulle enligt verkställd beräkning erfordras ett belopp av sammanlagt 95 000 kronor.

Ersättningen från förrådsfonden till under järnvägs- och luftfartsbyråns förvaltning stående inventarier av hithörande slag har enligt ovan angivna riktlinjer beräknats till 120 000 kronor.

För inköp av erforderliga nya maskiner till arbeten, som beräknas pågå under nästa budgetår i hamnbyråns samt järnvägs- och luftfartsbyråns regi, har ett belopp av 775 000 kronor beräknats erforderligt. Härav hava 200 000 kronor avsetts till anskaffning av maskiner för underhåll och drift av till luftfartsledningarna hörande anläggningar. Det ökade behovet av sådana maskiner sammanhänger med att nya flygplatser och flygfältsområden blivit färdigställda och framdeles skola drivas och underhållas.

För överförandet till förrådsfonden av de av hamnbyrån samt järnvägs- och luftfartsbyrån förvaltade maskinerna m. m. ävensom för inordnande av denna del av styrelsens verksamhet i styrelsens förrådsrörelse skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar erfordras en ökning av fondens kapitalmedel med $(95\,000 + 120\,000 + 775\,000)$ 990 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vid sina anslagsberäkningar utgått från att nu gällande ordning för medelsanvisning till förrådsfonden skulle tillsvidare bibehållas. Styrelsen finner det nämligen icke möjligt att bedöma, på vilket sätt de nya bestämmelserna för kapitalbudgetens uppställning komma att påverka redovisningen för förrådsfonden, förrän en slutlig överblick över de från vägdistrikten övertagna tillgångarna kunde vinnas. Styrelsen framhåller i anslutning härtill, att det i samband med prövningen av denna fråga kunde befinnas erforderligt att på grund av vunna erfarenheter företaga en översyn av fondens konstruktion.

Enligt styrelsens beräkningar skulle anslagsbehovet under fonden för nästa budgetår med förut angivna utgångspunkter uppgå till (40 000 000 + 2 200 000 + 990 000) 43 190 000 kronor, däri icke inräknat det belopp av 2 500 000 kronor till investering i vissa nybyggnader för vägväsendet, som styrelsen förutsatt skola bestridas i annan ordning. Styrelsen framhåller att, då det icke vore möjligt att för närvarande uppskatta hur mycket som kunde komma att tillföras fonden från vägdistrikten i form av kontanta medel eller liknande tillgångar, det syntes lämpligt att tills vidare avrunda totalbeloppet nedåt till 43 000 000 kronor.

Slutligen anför styrelsen, att det syntes lämpligt att per den 1 juli 1944 till förrådsfonden överföra de tillgångar, som anskaffats med det under fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget till förvärv för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkning av fastigheter i Lysekil. Det samma gällde eventuellt förefintlig reservation å anslaget.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning hava yttranden avgivits av riksräkenskapsverket den 9 februari 1944 samt av fullmäktige i riksgäldskontoret den 10 februari 1944.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava förklarat sig ej hava något att erinra mot styrelsens framställning.

Riksräkenskapsverket förklarar sig till en början intet hava att erinra mot de delar av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, som avse överföring av vissa tillgångar till väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond, i vilket ämne samråd mellan ämbetsverken ägt rum före avlålandet av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning.

Vidare framhåller riksräkenskapsverket, att vid den tidpunkt, då detta samråd ägt rum, det icke befunnits möjligt att utreda, på vad sätt de i årets statsverksproposition föreslagna nya reglerna för kapitalbudgetens uppställning skulle komma att påverka redovisningen för förrådsfonden. Svårigheter i detta hänseende uppkomme även därigenom, att det ännu icke vore klarlagt, vilka tillgångar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen komme att övertaga från vägdistrikten, varför styrelsen utgått från att nu gällande ordning för medelsanvisning å förrådsfonden tills vidare skulle äga tillämpning samt att en översyn av fondens konstruktion senare kunde befinnas erforderlig.

Att frågan om fondens konstruktion kommit i detta läge berodde, framhåller riksräkenskapsverket, därpå, att beslutet om dess inrättande fattades in-

nan förslaget om kapitalbudgetens omläggning framlades, att anslag till fonden hittills anvisats under fonden för förlag till statsverket, varför frågan om en investeringsstat för förrådsfonden ännu icke varit aktuell, samt att man ännu icke visste, vilka tillgångar fonden komme att omfatta.

Beträffande frågan om förrådsfondens konstruktion anför riksräkenskapsverket.

Förrådsfonden kommer förutom rörelsemedel att omfatta dels vissa för stadigvarande bruk avsedda byggnader såsom förråds-, verkstads- och garagebyggnader, dels centralförråd för motorfordon, vägmaskiner och större verkstadsmaskiner, dels grustag och andra materialfyndigheter ävensom förråd av väglagningsämnen av jord- och stenmaterial och dels effektförråd. I Kungl. Maj:ts beslut den 3 september 1943 angående bokföring av inkomster och utgifter å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förrådsfond m. m. benämnas angivna fyra objektsgrupper förrådsbyggnader m. m., centralförråd för vägmaskiner m. m., grustag m. m. och effektförråd. I fråga om de två förstnämnda objektsgrupperna skall avskrivning ske i vanlig ordning genom avsättning till värdeminskningsskonto, medan beträffande de två andra grupperna direkt nedskrivning skall ske av tillgångarna med belopp motsvarande beträffande grustag m. m. värdet av uttagna material och i fråga om effektförrådet effekternas tillgångsvärde. Enligt nyssnämnda beslut gäller, att till värdeminskningsskonto avsatta medel få disponeras endast efter beslut av Kungl. Maj:t men att genom nedskrivning av grustag m. m. och av effektförrådet frigjorda medel få av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter behov tagas i anspråk för ersättningsanskaffning. För användning av de till gruppen förrådsbyggnader m. m. och gruppen centralförråd för vägmaskiner m. m. hörande tillgångarna skola vägväsendets organ samt hamnbyrån och järnvägs- och luftfartsbyrån erlagga hyror med belopp, som täcka utgifterna för dessa tillgångars underhåll och avskrivning. Beträffande gruppen grustag m. m. och effektförrådet gäller, att de ersättningar för uttagna material respektive utlämnade effekter, som skola påföras ifrågakommande arbeten, äro avsedda att anpassas så, att även här inkomster och utgifter komma att gå jämnt ihop.

Vid beslutet om fondens inrättande har emellertid icke räknats med att förrådsrörelsen skall belastas med några utgifter motsvarande ränta å det i rörelsen investerade kapitalet, utan detta kapital har betraktats såsom förlagskapital. Om förrådsfonden skall redovisas såsom självständig kapitalfond, böra dock dess inkomster även täcka ränta å de i fonden investerade kapitalmedlen. För budgetåret 1944/45 torde denna ränta kunna beräknas till omkring 2 miljoner kronor. Räntan bör såsom överskott å fonden redovisas å riksstatens inkomstsida.

Enligt den föreslagna omläggningen av kapitalbudgetens uppställning skall redovisningen över budgeten av kapitalutgifterna omfatta även ersättningsanskaffningar samt övriga nu vid sidan av budgeten finansierade investeringar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har emellertid såsom redan framhållits vid sin framställning om investeringsanslag för förrådsfonden utgått från att de för redovisningen av fonden fastställda grunderna tills vidare skola äga tillämpning samt att alltså de likvida medel, som uppkomma genom avsättning till värdeminskningsskonto, och de likvida medel, som tillföras fonden från vägdistriktet, skola få tagas i anspråk för ersättningsanskaffningar respektive för nyinvesteringar.

En ändring av nu gällande grunder för redovisningen å förrådsfonden och en korrigering av styrelsens anslagsberäkningar i anslutning till den ändrade ordningen för kapitalbudgetens uppställning är emellertid förenad med

vissa svårigheter, innan man känner sammansättningen av de tillgångar fonden kommer att övertaga från vägdistrikten. Därest fonden skall redovisas såsom självständig kapitalfond, förutsätter riksräkenskapsverket emellertid, att en sådan korrigering genomföres å tilläggsstat för budgetåret 1944/45.

Beträffande finansieringen av de garage- och förrådsanläggningar, vilkas uppförande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen planerar, framhåller riksräkenskapsverket, att enligt de regler, som avses skola tillämpas för dylika anläggningar, medelsbehovet i dess helhet borde tillgodoses genom investeringsanslag. Riksräkenskapsverket erinrar vidare, att byggnadskostnader — utom vid affärsverksfonderna och därmed jämställda fonder — av statsfinansiella skäl till viss del omedelbart avskreves genom anslag å riksstaten. Att motsvarande förfarande icke föreslagits i detta fall syntes bero på att fondens utgifter i huvudsak täcktes med hyror från vägföretag, vilka i sin tur finansierades med automobilskattemedel. Riksräkenskapsverket, som för sin del icke funne anledning frångå vad som gällde för statens fastighetsredovisning i övrigt, förordade att med lösningen av denna fråga finge anstå till 1945 års riksdag.

I avvaktan på lösningen av spörsmålen rörande förrådsfondens eventuella förräntning samt sättet för redovisning av avskrivningsmedel och ersättningsanskaffningar förordar riksräkenskapsverket, att anslag till denna fond tills vidare anvisas under fonden för förslag till statsverket.

*Departements-
chefen.*

Då beslut vid 1943 års riksdag fattades om vägväsendets förstatligande, förutsattes att vägdistriktens skulder skulle övertagas av staten, medan distriktens tillgångar i form av kontanter, fordringar och värdepapper skulle jämte särskilda anslag tillföras den förrådsfond för väg- och vattenbyggnadsväsendet, som skulle inrättas från och med den 1 juli 1943. Enligt för denna fond nu meddelade bestämmelser omfattar fonden för närvarande endast vägväsendets förråd m. m., medan väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förrådsrörelse i övrigt — avseende hamnbyråns samt järnvägs- och luftfartsbyråns verksamhet — ordnats mera provisoriskt, olika för vardera byrån. Anledningen till att fonden till en början erhöll denna begränsning var närmast, att en sammanslagning av de skilda byråernas förrådsverksamhet ansågs lämpligen böra ske vid ett budgetårsskifte.

Förrådsfondens anslag för budgetåret 1943/44 har anvisats såsom förlagskapital under fonden för förslag till statsverket. Det skulle av budgettekniska skäl hava varit önskvärt, om fonden i anslutning till den av årets riksdag i princip beslutade omläggningen av kapitalbudgeten kunnat konstrueras såsom en självständig kapitalfond, för vilken investeringsstat kunnat i år fastställas av riksdagen. Då kapitalbudgetens omläggning enligt min mening bör föranleda, att anslag anvisas för fondens hela kapitalbehov samt i konsekvens härmed investeringsbemyndigandet för fonden bör i förhållande till investeringsanslaget minskas icke allenast med avskrivningsmedel inom fonden utan även med övriga kapitalmedel — främst vägdistriktens kontanta medel, vilka tidigare förutsatts skola direkt tillföras fonden såsom förlagsmedel

-- är emellertid detta icke nu möjligt. Ännu kan nämligen storleken av sistnämnda medel icke överblickas. Jag förordar därför, att anslag för fonden tillsvidare anvisas under fonden för förslag till statsverket. Det bör ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med riksräkenskapsverket framlägga förslag beträffande fondens konstruktion, sedan sammansättningen av de tillgångar fonden kommer att övertaga från vägdistrikten blivit känd. Såsom riksräkenskapsverket framhållit, lär en konstruktion av fonden såsom självständig kapitalfond böra föranleda, att dess inkomster få täcka även ränta å de investerade kapitalmedlen. Räntan bör då redovisas å riksstatsens inkomstsida såsom överskott å fonden. Då fondens inkomster väsentligen härröra från anslag till väg- och vattenbyggnadsväsendet, kommer detta å andra sidan att föranleda motsvarande behov av ökade anslagsmedel för ifrågavarande ändamål. Såsom nyss nämnts bör fondens hela kapitalbehov tillgodoses genom anslag å riksstaten och alltså de likvida medel, vilka uppkomma genom avsättning till värdeminskningskonto och som tillföras fonden från vägdistrikten, icke direkt få tagas i anspråk för ersättningsanskaffningar, respektive nyinvesteringar.

Vad beträffar den av riksräkenskapsverket berörda frågan om formerna för avskrivning av byggnadskostnader å fonden, vill jag utan att i nu förevarande sammanhang taga ställning till denna fråga framhålla, att vissa skäl enligt min mening tala för en lösning av spörsmålet i anslutning till vad som gäller för affärsverksfonderna.

Ehuru frågan om fondens konstruktion icke nu kan definitivt lösas, torde vad jag anfört angående användningen av till fonden inflytande likvida medel böra tillämpas från och med ingången av budgetåret 1944/45. På grund härav böra medel i detta sammanhang anvisas för mötande av hela det kapitalbehov för fonden, som nu kan förutses för nämnda budgetår.

Detta bör till en början föranleda, att anslag anvisas för vägväsendets hela nu beräknade byggnadsbehov. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har uppskattat medelsbehovet härför till 4 700 000 kronor, varav 2 200 000 kronor enligt styrelsens mening skulle anvisas under fonden för förslag till statsverket samt återstoden bestridas av från vägdistrikten övertagna likvida medel eller med anslag, som senare skulle anvisas. Ärendet är icke i det utredda skick, att slutlig ställning nu kan tagas till frågan, hur många byggnader som måste uppföras under nästa budgetår. Då, såvitt jag på grundval av inhämtade upplysningar kunnat bedöma, antalet garage, som erfordras för att befintliga dyrbara fordon icke skola skadas eller förstöras, icke mera avsevärt torde understiga den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivna siffran, förordar jag, att ett belopp av 4 700 000 kronor beräknas för byggnader. Jag förutsätter därvid, att några sådana icke uppföras förrän efter bemyndigande av Kungl. Maj:t, sedan utredning om behovet i varje särskilt fall förebragts.

Jag biträder väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om att förrådsfonden från och med den 1 juli 1944 skall övertaga även den av styrelsens hamnbyrå samt järnvägs- och luftfartsbyrå bedrivna förrådsrörelsen. Redovisningen av nämnda byråers maskiner m. m. torde böra ske i huvudsak på

sätt styrelsen i samråd med riksräkenskapsverket föreslagit. Närmare bestämmelser i ämnet torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. På sätt av det föregående framgår, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funnit erforderligt, att förrådsfondens kapital i samband med förrådsrörelsens enhetliggörande ökas med ett belopp av 990 000 kronor, därav 95 000 kronor för övertagande av maskiner som äro bokförda å icke avslutade byggnadsföretag i hamnbyråns regi, 120 000 kronor för motsvarande maskiner under järnvägs- och luftfartsbyrån samt 775 000 kronor för nya maskiner för båda byråernas behov. Häremot har jag intet att erinra.

Under de närmaste budgetåren erfordras vissa medel för inköp av tjänstebilar för vägväsendets räkning. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har enligt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt utredning i detta avseende och i skrivelse den 28 februari 1944 framlagt förslag i ämnet. Styrelsen har därvid hemställt om anvisande för nästkommande budgetår av ett anslag under förrådsfonden av 650 000 kronor. Då ärendets beredning ännu ej är slutförd, kan slutlig ståndpunkt till frågan om medelsbehovets storlek icke nu tagas. Jag anser mig emellertid böra förorda, att ett belopp av 500 000 kronor beräknas för ändamålet för budgetåret 1944/45.

Sammanlagt skulle sålunda ett kapitalökningsanslag av $(4\,700\,000 + 990\,000 + 500\,000)$ 6 190 000 kronor erfordras för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förrådsfond för nästa budgetår. Av vad jag anfört angående användningen av vägdistriktens tillgångar efter den 1 juli 1944 följer, att någon avrundning av beloppet icke bör ske.

Med hänsyn till svårigheterna att nu överblicka förrådsfondens kapitalbehov förutsätter jag att, om riksdagen däremot ej uttalar erinran, kapitalökningsanslaget må kunna under nästkommande budgetår genom beslut av Kungl. Maj:t överskridas under förutsättning att anmälan om överskridandet göres hos riksdagen så snart omständigheterna det medgiva.

På sätt i propositionen 1943: 163 (bilaga 11, punkten 1) förutsatts, bör den egendom, som anskaffats med anlitan av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslaget å 60 000 kronor till förvärv för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkning av fastigheter i Lysekil överföras till förrådsfonden. Detsamma torde böra gälla eventuellt förefintlig reservation å anslaget.

Förvaltningen av vägdistriktens skulder bör övertagas av riksgäldskontoret den 1 juli 1944, då anslag motsvarande skulderna böra ställas till riksgäldskontorets förfogande. Dessförinnan torde utredning om skuldernas exakta storlek kunna väntas föreligga. Med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upplyst läser anslaget emellertid böra anvisas med 40 000 000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör av riksgäldskontoret från anslaget erhålla ersättning för under tiden 1 januari—30 juni 1944 havda utgifter för amorteringar och räntor å de av styrelsen under nämnda tid förvaltade lånen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å kapitalbudgeten för budgetåret 1944/45 under rubriken Fonden för förlag till statsverket anvisa följande investeringsanslag, nämligen

*dels till Förlag för väg- och vattenbyggnadsväsendets för-
rådsfond* kronor 6 190 000;

*dels ock till Reglering av vägdistriktens
skulder* kronor 40 000 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.